

Hướng dẫn Tìm hiểu về Bệnh Than (Anthrax)

Bệnh Truyền nhiễm - Bệnh Than

Trung Tâm Quốc Gia về Bệnh Truyền Nhiễm Do Động Vật Truyền Sang Người và Mới Xuất Hiện

**U.S. Department of
Health and Human Services**
Centers for Disease
Control and Prevention

Văn bản này được viết bằng Tiếng Việt, một bản bằng Tiếng Anh có tại:
<http://www.cdc.gov/anthrax/basics/index.html>

Hướng dẫn Tìm hiểu về Bệnh Than (Anthrax)

Mục lục

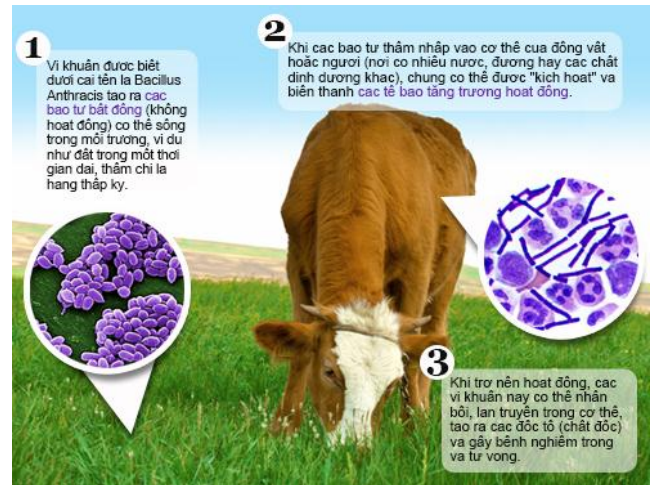
Thông tin cơ bản.....	2
Bệnh Than là gì?	2
Động vật bị nhiễm bệnh than ra sao?	2
Con người bị nhiễm bệnh than ra sao?	2
Bệnh than có ở đâu?	2
Các loại bệnh than	3
Bệnh than Nhiễm Qua da	3
Bệnh than Nhiễm Qua đường Hô hấp.....	3
Bệnh than Nhiễm Qua đường Tiêu hóa	3
Bệnh than Nhiễm Qua đường Kim tiêm.....	3
Con người bị Nhiễm bệnh Ra sao	4
Làm việc với động vật nhiễm bệnh hay các sản phẩm từ động vật bị nhiễm bệnh.....	4
Ăn thịt sống hay thịt chưa nấu chín kỹ của động vật bị nhiễm bệnh	4
Tiêm chích heroin	4
Bệnh than có dễ lây lan không?.....	4
Các triệu chứng của bệnh than.....	5
Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua da:	5
Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường hô hấp:	5
Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa:	5
Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm:	5
Chẩn đoán bệnh than	6
Khủng bố Sinh học.....	7
Tại sao Bệnh Than lại được Dùng làm Vũ khí?	7
Bệnh Than Nguy hiểm ra sao?.....	7
Đặc điểm của một Cuộc Tấn công bằng Bệnh than là gì?	7

Thông tin cơ bản

Bệnh Than là gì?

Bệnh Than là một bệnh truyền nhiễm nghiêm trọng do một loại vi khuẩn gram dương, hình que gọi là *Bacillus anthracis* gây ra. Mầm bệnh than theo tự nhiên có ở trong đất và thường ảnh hưởng đến các động vật nuôi và động vật hoang dã trên khắp thế giới. Mặc dù hiếm gặp ở Hoa Kỳ, mọi người có thể bị ốm vì bệnh than nếu họ tiếp xúc với các động vật bị bệnh hay các sản phẩm từ động vật bị nhiễm mầm bệnh. Việc tiếp xúc với mầm bệnh than có thể gây ra tình trạng đau ốm nghiêm trọng cho cả người và động vật.

Bệnh than **không** dễ lây lan, có nghĩa là bạn không thể nhiễm bệnh này giống như cảm lạnh hay cúm.

Động vật bị nhiễm bệnh than ra sao?

Động vật nuôi và động vật hoang dã như gia súc, cừu, dê, linh dương, và hươu nai có thể bị nhiễm bệnh khi chúng hít hay nuốt phải các bào tử vi khuẩn trong đất, cây cỏ, hay nước nhiễm bệnh. Trong các khu vực mà ở đó động vật nuôi và động vật hoang dã đã từng bị bệnh than, việc tiêm chủng thường xuyên sẽ giúp ngăn ngừa các đợt bùng phát.

Con người bị nhiễm bệnh than ra sao?

Con người bị nhiễm bệnh than khi các bào tử vi khuẩn lọt vào bên trong cơ thể. Khi các bào tử vi khuẩn than lọt vào bên trong cơ thể, chúng có thể được "hoạt hóa." Khi chúng đã được hoạt hóa, các vi khuẩn có thể sinh sôi nảy nở, tỏa ra khắp cơ thể, sản sinh ra các độc tố (các chất độc), và gây ra tình trạng đau ốm nghiêm trọng.

Điều này có thể xảy ra khi con người hít phải các bào tử vi khuẩn, ăn thức ăn hay uống nước bị nhiễm bào tử vi khuẩn, hay nhiễm bào tử vi khuẩn qua các vết cắt hay xước da. Rất hiếm có trường hợp người ở trong lãnh thổ Hoa Kỳ bị nhiễm bệnh than.

Các hoạt động nhất định cũng có thể làm tăng cơ hội một người bị nhiễm bệnh. Để biết thêm thông tin, hãy xem phần Con người bị Nhiễm bệnh Ra sao.

Bệnh than có ở đâu?

Bệnh than có phổ biến nhất tại các vùng nông nghiệp ở Trung và Nam Mỹ, Tiểu vùng Sahara Châu Phi, miền Trung và Tây Nam Châu Á, miền Nam và Đông Châu Âu, và vùng Caribe.

Bệnh than hiếm gặp ở Hoa Kỳ, nhưng các đợt bùng phát lẻ tẻ đôi khi vẫn xuất hiện ở các động vật hoang dã và động vật chăn thả như gia súc hay hươu nai. Bệnh than có phổ biến hơn ở các nước đang phát triển và các nước không có các chương trình thú y công cộng thường xuyên tiêm chủng bệnh than cho động vật. Ở Hoa Kỳ, việc tiêm chủng hàng năm cho động vật nuôi được khuyến nghị ở những nơi động vật đã từng bị bệnh than trước đây.

Các loại bệnh than

Loại bệnh mà một người mắc phụ thuộc vào việc bệnh than thâm nhập cơ thể ra sao. Thông thường, bệnh than thâm nhập vào cơ thể qua da, phổi, hay hệ thống dạ dày và ruột. Tất cả các loại bệnh than cuối cùng đều có thể lan ra khắp cơ thể và gây tử vong nếu không được điều trị bằng kháng sinh.

Bệnh than Nhiễm Qua da

Khi các bào tử vi khuẩn thâm nhập vào da, thường là qua một vết cắt hay vết xước, một người có thể mắc bệnh than nhiễm qua da. Điều này có thể xảy ra khi một người chạm vào các động vật mắc bệnh hay các sản phẩm từ động vật bị nhiễm bệnh như len, da sống, hay lông. Bệnh than nhiễm qua da thường thấy nhất ở trên đầu, cổ, cẳng tay, và bàn tay. Bệnh gây ảnh hưởng đến da và mô xung quanh chỗ nhiễm trùng.

Bệnh than nhiễm qua da là dạng lây nhiễm bệnh than phổ biến nhất, và cũng được coi là dạng ít nguy hiểm nhất. Sự nhiễm trùng thường tiến triển từ 1 đến 7 ngày sau khi bị phơi nhiễm. Nếu không được điều trị, có tới 20% số người bị bệnh than nhiễm qua da có thể tử vong. Tuy nhiên, nếu được điều trị đúng cách, hầu như toàn bộ bệnh nhân bị bệnh than nhiễm qua da đều sống sót.

Bệnh than Nhiễm Qua đường Hô hấp

Khi một người hít phải các bào tử vi khuẩn bệnh than, họ có thể mắc bệnh than nhiễm qua đường hô hấp. Người làm việc ở những nơi như nhà máy len, lò mổ, và nhà máy thuộc da có thể hít phải các bào tử vi khuẩn khi họ tiếp xúc với động vật bị bệnh hay sản phẩm bị nhiễm khuẩn được chế biến từ động vật bị bệnh. Bệnh than nhiễm qua đường hô hấp bắt đầu chủ yếu ở các hạch bạch huyết ở ngực trước khi lan ra khắp các phần còn lại của cơ thể, và cuối cùng gây ra các vấn đề về hô hấp nghiêm trọng và sốt.

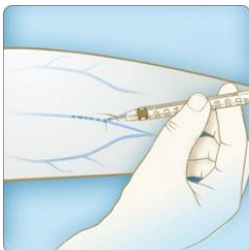
Bệnh than nhiễm qua đường hô hấp được coi là dạng bệnh than nguy hiểm nhất. Sự nhiễm trùng thường tiến triển trong vòng một tuần sau khi bị phơi nhiễm, nhưng cũng có thể mất tới 2 tháng. Nếu không được điều trị, chỉ có khoảng 10-15% số bệnh nhân mắc bệnh than nhiễm qua đường hô hấp sống sót. Tuy nhiên, với biện pháp điều trị tích cực, khoảng 55% số bệnh nhân sống sót.

Bệnh than Nhiễm Qua đường Tiêu hóa

Khi một người ăn thịt sống hoặc thịt chưa được nấu chín kỹ từ một động vật bị nhiễm bệnh than, họ có thể mắc bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa. Khi đã được nuốt vào trong cơ thể, các bào tử vi khuẩn có thể ảnh hưởng đến đường tiêu hóa phía trên (cổ họng và thực quản), dạ dày, và ruột.

Bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa hiếm khi được báo cáo ở Hoa Kỳ. Sự nhiễm trùng thường tiến triển từ 1 đến 7 ngày sau khi bị phơi nhiễm. Nếu không được điều trị, hơn một nửa số bệnh nhân mắc bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa sẽ tử vong. Tuy nhiên, nếu được điều trị đúng cách, 60% số bệnh nhân sống sót.

Bệnh than Nhiễm Qua đường Kim tiêm

Gần đây, một loại lây nhiễm bệnh than khác đã được xác định trong số những người tiêm chích heroin ở Bắc Âu. Loại lây nhiễm này chưa bao giờ được báo cáo ở Hoa Kỳ.

Các triệu chứng có thể tương tự như của bệnh than nhiễm qua da, nhưng có thể có hiện tượng nhiễm trùng sâu dưới da hay trong cơ nơi mà ma túy được chích vào. Bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm có thể lan ra khắp cơ thể nhanh hơn và khó để nhận biết và điều trị hơn. Rất nhiều các loại vi khuẩn khác phổ biến hơn có thể gây ra nhiễm trùng ở da và ở vị trí tiêm, vì thế hiện tượng nhiễm trùng ở da hay ở vị trí tiêm không nhất thiết đồng nghĩa với việc người đó bị mắc bệnh than.

Con người bị Nhiễm bệnh Ra sao

Con người bị nhiễm bệnh than khi các bào tử vi khuẩn lọt vào bên trong cơ thể. Khi điều này xảy ra, các bào tử vi khuẩn có thể được hoạt hóa và trở thành vi khuẩn bệnh than. Sau đó vi khuẩn có thể sinh sôi nảy nở, lan ra khắp cơ thể, sản sinh ra các độc tố (chất độc), và gây ra đau ốm nghiêm trọng. Điều này có thể xảy ra khi con người hít phải các bào tử vi khuẩn, ăn thức ăn hay uống nước bị nhiễm bào tử vi khuẩn, hay nhiễm bào tử vi khuẩn qua các vết cắt hay xước da.

Làm việc với động vật nhiễm bệnh hay các sản phẩm từ động vật bị nhiễm bệnh

Hầu hết những người mắc bệnh than bị phơi nhiễm trong khi làm việc với động vật nhiễm bệnh hay các sản phẩm từ động vật bị nhiễm bệnh như len, da, hay lông.

Bệnh than nhiễm qua đường hô hấp có thể xảy ra khi một người hít phải các bào tử vi khuẩn có trong không khí (dạng aerosol lơ lửng trong không khí) trong quá trình chế biến công nghiệp các vật liệu bị nhiễm bệnh, như len, da, hay lông.

Bệnh than nhiễm qua da có thể xảy ra khi các công nhân tiếp xúc với các sản phẩm từ động vật nhiễm bệnh để bào tử vi khuẩn dính vào một vết cắt hay vết xước trên da của mình.

Ăn thịt sống hay thịt chưa nấu chín kỹ của động vật bị nhiễm bệnh

Những người ăn thịt sống hay thịt chưa nấu chín kỹ của động vật bị nhiễm bệnh có thể bị mắc bệnh than qua đường tiêu hóa. Điều này thường xảy ra ở các quốc gia nơi vật nuôi không được tiêm chủng bệnh than thường xuyên và các động vật dùng làm thực phẩm không được kiểm tra trước khi giết mổ.

Ở Hoa Kỳ, bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa rất ít khi được báo cáo. Đó là do việc tiêm chủng hàng năm cho vật nuôi được khuyến cáo tại những vùng ở Hoa Kỳ nơi mà động vật đã từng bị bệnh than, và do việc kiểm tra tất cả các động vật dùng làm thực phẩm, đảm bảo rằng chúng khỏe mạnh vào thời điểm được giết mổ.

Tiêm chích heroin

Một loại bệnh than mới được phát hiện là bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm. Loại bệnh than này đã được phát hiện ở Bắc Âu trong số những người tiêm chích heroin. Cho đến nay, chưa có trường hợp bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm nào được báo cáo ở Hoa Kỳ.

Bệnh than có dễ lây lan không?

Không. Bạn không thể bị lây bệnh than từ một người khác theo cách mà bạn có thể bị lây cảm lạnh hay cúm. Trong các trường hợp hiếm gặp, việc lây từ người sang người đã được báo cáo liên quan đến bệnh than nhiễm qua da, trong đó dịch tiết ra từ các vết thương trên da có thể lây truyền.

Các triệu chứng của bệnh than

Các triệu chứng của bệnh than tùy thuộc vào loại nhiễm trùng và có thể mất từ 1 ngày đến hơn 2 tháng để xuất hiện. Nếu không được điều trị, tất cả các loại bệnh than đều có nguy cơ lan tỏa khắp cơ thể và gây ra đau ốm nghiêm trọng và thậm chí là tử vong.

Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua da:

- Một nhóm các vết giộp hay u nhỏ có thể ngứa
 - Có thể sưng chung quanh vết thương
 - Một vết thương trên da (vết loét) không đau với tâm màu đen xuất hiện sau các vết giộp hay u nhỏ
- Vết thương thường xuất hiện trên mặt, cổ, cánh tay, hay bàn tay

Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường hô hấp:

- Sốt và ớn lạnh
- Khó chịu ở ngực
- Khó thở
- Cảm giác lẫn lộn hay chóng mặt
- Ho
- Buồn nôn, nôn mửa, hay đau bụng
- Đau đầu
- Toát mồ hôi (thường đầm đìa)
- Vô cùng mệt mỏi
- Đau toàn thân

Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường tiêu hóa:

- Sốt và ớn lạnh
- Sưng cổ hay các hạch ở cổ
- Đau họng
- Đau khi nuốt
- Khàn giọng
- Buồn nôn và nôn mửa, đặc biệt là nôn ra máu
- Tiêu chảy hay tiêu chảy ra máu
- Đau đầu
- Đỏ mặt hay đỏ mắt
- Đau bụng
- Lả đi
- Sưng bụng

Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm:

- Sốt và ớn lạnh
- Một nhóm các vết giộp hay u nhỏ có thể ngứa, xuất hiện ở nơi ma túy được tiêm vào
- Một vết thương trên da không đau với tâm màu đen xuất hiện sau các vết giộp hay u nhỏ
- Sưng xung quanh vết thương
- Mụn áp-xe ở sâu dưới da hay trong cơ nơi mà ma túy được tiêm vào

Cần Lưu ý

Các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm tương tự như các triệu chứng của bệnh than nhiễm qua da, nhưng bệnh than nhiễm qua đường kim tiêm có thể lan tỏa khắp cơ thể nhanh hơn và khó nhận biết và điều trị hơn so với bệnh than nhiễm qua da. Hiện tượng nhiễm trùng ở trên da hay ở chỗ tiêm có liên quan đến việc tiêm chích ma túy là phổ biến và không nhất thiết đồng nghĩa với việc người đó bị bệnh than.

Hướng dẫn và các định nghĩa trường hợp của CDC có sẵn để giúp các bác sĩ chẩn đoán bệnh than

Chẩn đoán bệnh than

Các bác sĩ ở Hoa Kỳ rất hiếm khi thấy một bệnh nhân mắc bệnh than. Hướng dẫn và các định nghĩa trường hợp của CDC có sẵn để giúp các bác sĩ chẩn đoán bệnh than, lấy bệnh sử để xác định cách mà sự phơi nhiễm có thể đã xảy ra, và yêu cầu các xét nghiệm chẩn đoán cần thiết.

Nếu nghi ngờ bệnh than nhiễm qua đường hô hấp, X-Quang ngực hay chụp CT có thể xác nhận liệu bệnh nhân có bị mở rộng trung thất hay tràn dịch màng phổi hay không, và đó là những kết luận X-Quang thường thấy ở bệnh nhân bị bệnh than nhiễm qua đường hô hấp.

Các cách duy nhất để xác nhận một chẩn đoán Bệnh Than là:

- Đo lường các kháng thể hay độc tố trong máu
- Xét nghiệm trực tiếp để tìm vi khuẩn *Bacillus anthracis* trong một mẫu máu
 - miếng gạc trên phần da thương tổn
 - dịch cột sống
 - các dịch hô hấp tiết ra

Các mẫu phải được lấy trước khi bệnh nhân bắt đầu dùng kháng sinh để điều trị.

Khủng bố Sinh học

Chúng ta không biết liệu một đợt bùng phát bệnh than khác có xuất hiện không và khi nào thì nó xuất hiện. Tuy nhiên, các cơ quan liên bang đã nỗ lực trong nhiều năm cùng với các sở y tế trên khắp đất nước để lập kế hoạch và chuẩn bị sẵn sàng ứng phó với một đợt bùng phát bệnh than. Nếu một trường hợp khẩn cấp như vậy xảy ra ở Hoa Kỳ, CDC và các cơ quan liên bang khác sẽ phối hợp chặt chẽ với các đối tác ở cấp địa phương và tiểu bang để tổ chức ứng phó.

Tại sao Bệnh Than lại được Dùng làm Vũ khí?

Nếu xảy ra tấn công khủng bố sinh học, thì *Bacillus anthracis*, loại vi khuẩn gây bệnh than, có thể là một trong những tác nhân sinh học có khả năng được sử dụng cao nhất. Các tác nhân sinh học là những vi trùng có thể làm cho con người, vật nuôi, hay mùa màng bị bệnh và chết. Bệnh than là một trong những tác nhân có khả năng được sử dụng cao nhất bởi vì:

- Các bào tử vi khuẩn bệnh than có thể được tìm thấy dễ dàng trong tự nhiên, có thể được sản xuất trong một phòng thí nghiệm, và có thể tồn tại một thời gian dài trong môi trường.
- Bệnh than là một loại vũ khí hiệu quả vì nó có thể được giải phóng âm thầm mà không ai biết. Các bào tử cực nhỏ có thể được trộn vào bột, thuốc xịt, thực phẩm, và nước. Bởi vì chúng quá nhỏ, bạn có thể không nhìn, ngửi, hay nếm được chúng.
- Bệnh than đã từng được sử dụng làm vũ khí trước đây.

Bệnh than đã được sử dụng làm vũ khí trên khắp thế giới trong gần một thế kỷ. Năm 2001, các bào tử vi khuẩn bệnh than dạng bột đã được chủ tâm cho vào các bức thư được gửi qua hệ thống bưu điện Hoa Kỳ. Hai mươi hai người, bao gồm 12 người xếp thư, đã mắc bệnh than, và năm trong số 22 người này đã chết.

Bệnh Than Nguy hiểm ra sao?

Một nhóm các tác nhân và độc tố đã được chỉ định vào Tier 1 (Cấp 1) bởi vì những tác nhân sinh học và độc tố này hàm chứa rủi ro bị lạm dụng cao nhất với nguy cơ cao dẫn đến tử vong hàng loạt hay có hiệu ứng tàn phá đối với nền kinh tế, cơ sở hạ tầng quan trọng, hay niềm tin của công chúng, và đe dọa nghiêm trọng đến sức khỏe và sự an toàn của cộng đồng. *Bacillus anthracis* là một tác nhân thuộc Tier 1.

B. anthracis là một tác nhân chọn lọc. Việc sở hữu, sử dụng, hay chuyển giao *B. anthracis* được quy định bởi Cục phụ trách các Tác nhân và Độc tố Chọn lọc (DSAT), đặt tại Văn phòng Chuẩn bị và Ứng phó Y tế Công cộng của CDC.

Đặc điểm của một Cuộc Tấn công bằng Bệnh than là gì?

Một cuộc tấn công bằng bệnh than có thể có nhiều hình thức. Ví dụ, các bào tử vi khuẩn bệnh than có thể được đặt vào trong các lá thư và gửi đi, như đã được làm vào năm 2001, hay có thể được trộn vào thực phẩm hay nước. Bệnh than cũng có thể được thả vào trong không khí từ một xe tải, tòa nhà, hay máy bay. Loại tấn công này có nghĩa là các bào tử vi khuẩn bệnh than có thể được gió phát tán khắp nơi dễ dàng hay bám vào quần áo, giày dép của người, và các đồ vật khác. Chỉ cần một lượng mầm bệnh than nhỏ để làm cho một số lượng lớn người nhiễm bệnh.

Nếu các bào tử bệnh than được phát tán vào trong không khí, mọi người có thể hít chúng vào và mắc bệnh than. Bệnh than nhiễm qua đường hô hấp là dạng nguy hiểm nhất và có thể gây tử vong nhanh chóng nếu không được điều trị ngay. Nếu cuộc tấn công không được một trong những hệ thống giám sát có ở Hoa Kỳ phát hiện, nó có thể diễn ra mà không ai biết cho đến khi các bác sĩ bắt đầu nhận ra những xu thế bệnh không bình thường trong số những người mắc bệnh được đưa đến phòng cấp cứu.

Để biết thêm thông tin, hãy truy cập: www.cdc.gov/info

Hay gọi số 1-800-232-4636

Văn bản này được viết bằng Tiếng Việt, một bản bằng Tiếng Anh có tại:

<http://www.cdc.gov/anthrax/basics/index.html>

Fact Sheet - Vietnamese - May 2016